Đắk Lắk Cuối tuần

NĂM THỨ HAI
SỐ: 439
Ngày 29/11/2026

Tòa soạn: 23 Lê Duẩn, P. Buôn Ma Thuột
Điện thoại: 0262.3852383 - **Fax:** 0262.3810451
Email: toasoan.baodaklak@gmail.com
www.baodaklak.vn

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH ĐẮK LẮK - TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH ĐẮK LẮK

ĐƯA NGHỊ QUYẾT CỦA ĐẢNG VÀO CUỘC SỐNG

ĐẦU TƯ CHO VĂN HÓA ĐỂ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

TRANG 3

Các đồng chí lãnh đạo tỉnh cùng văn nghệ sĩ thưởng lãm các tác phẩm nghệ thuật được trưng bày tại Bảo tàng Đắk Lắk. *Ảnh:* Thúy Hồng

Nơi lưu giữ mạch nguồn văn hóa Êđê

6

KHI ĐÁ kể chuyện VÀ SÓNG gọi mời

7

Dấu ấn bản sắc, LAN TỎA GIÁ TRỊ DI SẢN

12

SỰ ĐỒNG THUẬN phía sau những cung đường

Như Thanh

Để tuyến đường bộ ven biển sớm hình thành, phía sau những mét đường đang dần nối dài là sự đồng thuận, chia sẻ của người dân trong vùng dự án. Không ít gia đình chấp nhận di dời nhà cửa, thu dọn vườn cây, sắp xếp lại cuộc sống để nhường mặt bằng cho công trình. Sự đồng hành ấy đang góp phần tháo gỡ những vướng mắc trong giải phóng mặt bằng, tạo điều kiện để dự án tiếp tục triển khai thi công.

Ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh Đỗ Hữu Huy tặng quà động viên người dân bàn giao mặt bằng ở phường Bình Kiến. *Ảnh:* **N. Thanh**

Nhường đất, dời nhà vì công trình chung

Giữa những ngày công trường tuyến đường bộ ven biển rộn tiếng máy thi công, gia đình ông Nguyễn Thanh Tùng (phường Bình Kiến) đang thu dọn đồ đạc, tháo dỡ căn nhà đã gắn bó nhiều năm. Với ông Tùng, việc rời căn nhà không đơn thuần thay đổi nơi ở mà còn chia tay một phần ký ức của gia đình. Dù không tránh khỏi tiếc nuối, ông và người thân vẫn vui vẻ chấp hành chủ trương, phối hợp thực hiện việc tháo dỡ, bàn giao mặt bằng.

Theo ông Tùng, nhận thức được ý nghĩa của tuyến đường đối với sự phát triển chung của địa phương nên gia đình ông đồng thuận. Ông xác định lợi ích chung cần được đặt lên trên những bất tiện trước mắt, cùng chính quyền và đơn vị thi công thực hiện các phần việc liên quan.

Câu chuyện của gia đình ông Tùng cũng là hình ảnh có thể bắt gặp ở nhiều hộ dân nằm trong phạm vi dự án. Với người dân, đất đai, nhà cửa không chỉ là tài sản mà còn gắn liền với quá trình lao động, sinh hoạt và những kỷ niệm của mỗi gia đình. Vì vậy, việc di dời, tháo dỡ để bàn giao mặt bằng ít nhiều tạo ra những xáo trộn. Tuy nhiên, khi được tuyên truyền, giải thích về chủ trương, mục tiêu và lợi ích của công trình, nhiều hộ đã chia sẻ khó khăn, chủ động phối hợp với địa phương và nhà thầu để dự án có điều kiện triển khai.

Tại xã Tuy An Nam, gia đình bà Huỳnh Thị An có đất nằm trong phạm vi ảnh hưởng của dự án. Ngoài phần diện tích được bồi thường, hỗ trợ theo quy định, gia đình bà còn chủ động thu dọn cây cối trong vườn, tạo lối đi để xe máy, thiết bị của đơn vị thi công có thể tiếp cận công trường. Việc làm này không chỉ giúp nhà thầu thuận lợi hơn trong quá trình triển khai mà còn thể hiện sự chia sẻ của người dân đối với công trình chung. "Nhà nước làm đường cho người dân đi lại thuận lợi thì mình rất mừng. Đất nhà bị ảnh hưởng, ngoài phần được đền bù, hỗ trợ, gia đình tôi cũng tạo điều kiện để nhà thầu tổ chức thi công", bà An chia sẻ.

Ở xã Tuy An Đông, gia đình bà Nguyễn Thị Thu Hà đối mặt với những xáo trộn khi tuyến đường đi qua ảnh hưởng đến một nửa căn nhà. Quá trình tháo dỡ phần nhà bị ảnh hưởng, gia đình bà nhận được sự hỗ trợ về thiết bị, nhân lực từ người dân xung quanh, nhà thầu và chính quyền địa phương. Sự chia sẻ ấy giúp gia đình vơi bớt khó khăn trong thời điểm phải thu xếp lại nơi ở của mình. "Cuộc sống gia đình ít nhiều bị ảnh hưởng, nhất là cha mẹ tôi tuổi đã cao. Tuy nhiên, làm đường là việc chung, gia đình chấp hành. Mong tuyến đường sớm hoàn thành để người dân đi lại thuận lợi hơn", bà Hà bày tỏ.

Dù hoàn cảnh và mức độ ảnh hưởng khác nhau, các gia đình đều có chung mong muốn là công trình sớm hoàn thành, phục vụ lợi ích cộng đồng. Sự đồng thuận ấy được vun đắp từ công tác tuyên truyền, vận động, giải thích chính sách và sự hỗ trợ kịp thời của chính quyền, đơn vị thi công trong quá trình di dời, tháo dỡ. Đây là yếu tố quan trọng góp phần tháo gỡ khó khăn về mặt bằng, tạo điều kiện để dự án tiếp tục triển khai.

Gỡ nút thắt mặt bằng

Dự án tuyến đường bộ ven biển tỉnh Đắk Lắk có chiều dài hơn 25 km, tổng mức đầu tư 3.825 tỷ đồng, đi qua 2 phường và 3 xã khu vực phía Đông tỉnh. Được phân kỳ thành 3 dự án thành phần, tuyến đường đang từng bước được hình thành, kết nối các địa bàn ven biển và mở rộng không gian phát triển khu vực.

Theo Ban Quản lý các dự án đầu tư xây dựng khu vực phía Đông tỉnh Đắk Lắk, công tác giải phóng mặt bằng tại nhiều địa phương đã đạt những kết quả tích cực. Một số đoạn tuyến qua các xã Tuy An Nam, Ô Loan và Tuy An Đông cơ bản đã có mặt bằng để thi công.

Để đạt được kết quả này, chính quyền các địa phương đã phát huy vai trò trong tuyên truyền, vận động và hỗ trợ người dân thực hiện các thủ tục liên quan đến bồi thường, giải phóng mặt bằng. UBND, Ủy ban MTTQ Việt Nam xã, lực lượng quân sự, biên phòng, các hội đoàn thể cùng vào cuộc, bám sát địa bàn, gặp gỡ từng hộ để nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, giải thích về mục tiêu, ý nghĩa và lợi ích của dự án. Những kiến nghị, vướng mắc của người dân được ghi nhận, rà soát và chuyển đến cơ quan có thẩm quyền xem xét, giải quyết trên cơ sở bảo đảm quyền lợi chính đáng, đúng quy định.

Công tác bố trí tái định cư cũng được quan tâm nhằm giúp các hộ thuộc diện di dời sớm ổn định cuộc sống. Các khu tái định cư Giai Sơn, Phú Phong, Nhơn Hội đã hoàn thành, bàn giao cho người dân xây dựng nhà ở; những khu còn lại đang tiếp tục triển khai. Việc chuẩn bị nơi ở mới, hướng dẫn các thủ tục và hỗ trợ người dân trong quá trình di dời là một trong những nội dung được địa phương phối hợp thực hiện, góp phần tạo sự yên tâm để các hộ bàn giao mặt bằng.

Ông Trần Văn Biên, Phó Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch UBND xã Tuy An Đông cho biết, để bảo đảm tiến độ bàn giao mặt bằng, địa phương phân công các phòng, ban, hội đoàn thể, lực lượng chức năng và trưởng thôn bám sát cơ sở, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của từng hộ dân. Những vấn đề phát sinh được báo cáo kịp thời để UBND xã chỉ đạo giải quyết phù hợp với thực tế. Theo ông Biên, giải phóng mặt bằng là nhiệm vụ khó, phức tạp, đòi hỏi sự phối hợp đồng bộ và quyết tâm của cả hệ thống chính trị. Trong đó, tuyên truyền, đối thoại và giải quyết thấu đáo kiến nghị của người dân là yếu tố quan trọng để tạo đồng thuận.

Theo ông Nguyễn Khoa Khanh, Phó Giám đốc Ban Quản lý các dự án đầu tư xây dựng khu vực phía Đông tỉnh Đắk Lắk, sự đồng thuận, chia sẻ của người dân, cùng với sự vào cuộc tích cực của chính quyền địa phương trong công tác tuyên truyền, vận động và hỗ trợ giải quyết các vướng mắc đã góp phần tháo gỡ khó khăn về mặt bằng, tạo điều kiện để nhà thầu tiếp cận công trường và tổ chức thi công. Đơn vị cũng phối hợp với các địa phương kịp thời trao đổi, xử lý những vấn đề phát sinh trong quá trình thực hiện, hạn chế ảnh hưởng đến tiến độ chung của dự án.

Tuyến đường ven biển vẫn còn nhiều phần việc cần hoàn thành, những vướng mắc mặt bằng cần tiếp tục giải quyết. Nhưng phía sau tiến độ công trường là sự đồng hành của người dân, trách nhiệm của chính quyền và quyết tâm của chủ đầu tư, nhà thầu. Sự phối hợp chặt chẽ giữa các bên sẽ tiếp tục là yếu tố quan trọng để tháo gỡ những điểm nghẽn, đưa công trình từng bước về đích.

Nhà thầu hỗ trợ máy móc giúp người dân bàn giao mặt bằng phục vụ tuyến đường bộ ven biển. *Ảnh:* **N. Thanh**

Đắk Lắk Cuối tuần | 3
Số: 439 ngày 29/11/2026

Đầu tư cho văn hóa để PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG

Với chủ đề "Đắk Lắk - Nơi hội tụ những sắc màu văn hóa", Tuần Văn hóa Đại đoàn kết toàn dân tộc tỉnh Đắk Lắk năm 2026 đã diễn ra trong thời điểm có ý nghĩa đặc biệt: cả nước kỷ niệm 80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất và lần đầu tiên tổ chức Ngày Văn hóa Việt Nam 24/11. Đây không chỉ là dịp tôn vinh những giá trị văn hóa dân tộc, mà còn đặt ra yêu cầu nhìn nhận sâu sắc hơn vai trò của văn hóa trong phát triển đất nước.

Trần Quới

80 năm trước, tại Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất (24/11/1946), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã khẳng định: "Văn hóa phải soi đường cho quốc dân đi". Tư tưởng ấy thể hiện tầm nhìn chiến lược: muốn xây dựng đất nước phải chăm lo nền tảng tinh thần, bồi dưỡng con người và quy tụ sức mạnh toàn dân tộc.

80 năm nhìn lại, lời căn dặn ấy vẫn nguyên giá trị. Phát biểu tại Lễ kỷ niệm 80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất (24/11/1946 - 24/11/2026), Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh: "Chăm lo văn hóa là quy tụ lòng người, biến tình yêu nước của mỗi người thành sức mạnh hành động thống nhất của cả dân tộc".

Thông điệp ấy càng có ý nghĩa trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới. Văn hóa không thể chỉ được nhìn nhận như một lĩnh vực hoạt động riêng biệt, càng không phải phần việc đi sau tăng trưởng kinh tế. Văn hóa phải tham gia định hướng phát triển, hình thành nhân cách con người, điều chỉnh các quan hệ xã hội và tạo dựng nền tảng cho sự phát triển bền vững.

Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 7/1/2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam đã xác lập tư duy mới về vị trí, vai trò của văn hóa. Tinh thần đó được Tổng Bí thư Tô Lâm cụ thể hóa qua những định hướng lớn: phát huy vai trò văn hóa trong định hướng phát triển đất nước; xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện; gìn giữ bản sắc, làm giàu văn hóa dân tộc; nâng cao năng lực tự chủ, sức lan tỏa của văn hóa trong thời đại số và đổi mới phương thức lãnh đạo, quản lý. Điểm cốt lõi là phải đặt con người vào vị trí trung tâm, phát huy vai trò chủ thể của nhân dân trong sáng tạo, bảo tồn và thụ hưởng văn hóa. Bởi văn hóa chỉ thực sự có sức sống khi được nuôi dưỡng trong cộng đồng, được trao truyền qua các thế hệ và trở thành nền tảng tinh thần trong đời sống xã hội.

Với 45 dân tộc cùng sinh sống, không gian phát triển trải dài từ đại ngàn Tây Nguyên đến duyên hải Nam Trung Bộ, tỉnh Đắk Lắk có một kho tàng văn hóa giàu có, đa dạng. Đó là cồng chiêng, trường ca sử thi, những điệu dân ca, dân vũ của núi rừng; là nghệ thuật Bài chòi, văn hóa biển, nghề thủ công truyền thống và những giá trị đặc sắc của miền duyên hải. Mỗi cộng đồng có bản sắc riêng, cùng góp phần làm nên diện mạo văn hóa phong phú của vùng đất.

Tại chương trình tọa đàm, gặp mặt nhân Ngày Văn hóa Việt Nam 24/11, đồng chí Lương Nguyễn Minh Triết, Ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Tỉnh ủy, Trưởng Đoàn ĐBQH tỉnh đã định hướng: Đắk Lắk bước vào giai đoạn phát triển mới với mục tiêu tăng trưởng hai con số; phát triển kinh tế là trung tâm nhưng văn hóa phải là nền tảng tinh thần, là mục tiêu và động lực. Tinh thần "Văn hóa còn thì dân tộc còn" phải được thấm nhuần trong mọi chủ trương, quyết sách của tỉnh.

Định hướng của người đứng đầu Đảng bộ tỉnh cũng đặt ra những yêu cầu cụ thể: bảo tồn di sản lấy cộng đồng làm chủ thể, buôn làng, khu dân cư làm không gian, nghệ nhân làm hạt nhân; chú trọng truyền dạy cho thế hệ trẻ, đẩy mạnh số hóa di sản, gắn văn hóa với du lịch và công nghiệp văn hóa, hình thành những sản phẩm đặc trưng mang thương hiệu Đắk Lắk, kết nối hài hòa không gian văn hóa Tây Nguyên với đồng bằng và biển.

Đây là hướng đi có tầm nhìn nhưng cũng đòi hỏi hành động quyết liệt. Bởi thực tế, di sản phi vật thể đang chịu nhiều tác động của đời sống hiện đại; lớp nghệ nhân am hiểu di sản ngày càng ít; người trẻ chưa thật sự mặn mà với tiếng chiêng, làn điệu dân ca; việc số hóa di sản và nguồn lực cho văn hóa cơ sở còn những hạn chế… Những vấn đề ấy không thể giải quyết chỉ bằng các tuần lễ hay ngày hội, mà cần cơ chế, nguồn lực, chính sách đãi ngộ và sự tham gia bền bỉ của cộng đồng.

Như quan điểm được Bí thư Tỉnh ủy Lương Nguyễn Minh Triết nhấn mạnh "đầu tư cho văn hóa chính là đầu tư cho phát triển bền vững", không thể yêu cầu văn hóa phát triển mạnh mẽ nếu thiếu cơ chế, nguồn lực và sự quan tâm đúng mức. Đầu tư cho văn hóa vì thế không chỉ là đầu tư cho thiết chế, công trình mà còn đầu tư cho con người, nghệ nhân, đội ngũ sáng tạo.

Tình người và sự gắn kết giữa các dân tộc

Hồng Chuyên

Không chung huyết thống, nhưng từ sự quan tâm, giúp đỡ và tình cảm chân thành trong cuộc sống, bà H'Niêm Byă và anh Lã Xuân Tân (cùng trú buôn Cư Dluê, xã Hòa Phú) đã trở nên thân thiết như người một nhà. Sau nhiều năm gắn bó, hai bên tổ chức lễ kết nghĩa mẹ con theo phong tục truyền thống của người Êđê, viết tiếp câu chuyện đẹp về tình người và sự gắn kết giữa các dân tộc.

Anh Tân cùng gia đình bà H'Niêm và già làng chứng kiến, xác nhận lễ kết nghĩa mẹ con theo phong tục truyền thống của đồng bào Êđê. *Ảnh:* **Bằng Giang**

Năm 2021, anh Lã Xuân Tân (47 tuổi, Giám đốc Công ty TNHH Lan Vy Đắk Lắk, đồng thời là Giám đốc Công ty Cổ phần Hàng tiêu dùng Bình Nguyên) mua đất, dựng nhà tại buôn Cư Dluê (xã Hòa Phú). Những ngày đầu đến sinh sống ở vùng đất mới, anh nhận được sự quan tâm, giúp đỡ nhiệt tình của vợ chồng bà H'Niêm Byă (66 tuổi) và ông Y Kuăt Hđơk(67 tuổi, trú buôn Cư Dluê).

Không chỉ thường xuyên hỏi han, động viên, ông bà còn giới thiệu anh với bà con trong buôn, giúp anh từng bước làm quen với nếp sống, phong tục của đồng bào Êđê. Sự chân thành, mộc mạc và hiếu khách của ông bà khiến anh Tân cảm nhận được hơi ấm gia đình nơi vùng đất mới. Chẳng biết từ khi nào, anh bắt đầu gọi ông bà bằng bố, mẹ một cách tự nhiên, thân thương.

Không chỉ gắn bó với gia đình bà H'Niêm, anh Tân còn quan tâm đến đời sống văn hóa của cộng đồng nơi mình sinh sống. Trong những dịp khai trương, tổ chức sự kiện hoặc các ngày lễ của doanh nghiệp, anh thường mời đội cồng chiêng của buôn Cư Dluê tham gia biểu diễn. Tiếng chiêng truyền thống của đồng bào Êđê vì thế không chỉ ngân vang trong không gian buôn làng mà còn hiện diện trong các hoạt động của doanh nghiệp, góp phần giới thiệu nét đẹp văn hóa Tây Nguyên đến với đối tác, bạn bè và khách mời.

Sau nhiều năm gắn bó, tình cảm giữa gia đình anh Tân và gia đình bà H'Niêm Byă ngày càng thắm thiết. Xuất phát từ sự quý mến, tin tưởng và mong muốn gắn bó lâu dài, hai bên quyết định tổ chức lễ kết nghĩa mẹ con theo phong tục truyền thống của người Êđê.

Lễ kết nghĩa được tổ chức tại buôn Cư Dluê trong không khí trang trọng, ấm cúng, với sự chứng kiến của người thân hai gia đình, Ban tự quản buôn và bà con lối xóm.

Theo phong tục của người Êđê, lễ kết nghĩa là nghi thức mang ý nghĩa nhân văn sâu sắc, thể hiện sự tự nguyện gắn bó giữa những người không cùng huyết thống. Người kết nghĩa có thể nhận nhau làm cha mẹ, con cái hoặc anh chị em, cùng chia sẻ niềm vui, khó khăn và có trách nhiệm giúp đỡ nhau trong cuộc sống.

Trong lễ kết nghĩa, người con chuẩn bị các lễ vật truyền thống gồm chăn đắp, vòng đồng, bát đồng, gà và rượu cần. Mỗi lễ vật đều mang một ý nghĩa riêng, gửi gắm mong ước về sự bình an, gắn bó và tình cảm bền chặt giữa các thành viên trong gia đình. Đặc biệt, chiếc chăn tượng trưng cho hơi ấm, sự chở che của gia đình dành cho người con, để dù ở nơi đâu cũng cảm nhận được tình thân và sự đón nhận.

Buổi lễ mở đầu bằng bài chiêng "Drông tuê" (Đón khách), mang ý nghĩa mời gọi thần linh, ông bà tổ tiên về chứng giám, phù hộ cho gia đình, đồng thời báo tin vui đến họ hàng và bà con trong buôn. Trong âm vang tiếng chiêng, các nghi thức truyền thống lần lượt được thực hiện, tạo nên không gian văn hóa đậm đà bản sắc dân tộc Êđê.

Một trong những khoảnh khắc ý nghĩa nhất là nghi thức trao vòng đồng kết nghĩa. Già làng đeo vòng cho mẹ nuôi, con nuôi và các thành viên trong gia đình, cùng những lời cầu chúc sức khỏe, bình an và hạnh phúc. Chiếc vòng đồng không chỉ tượng trưng cho sự gắn kết mà còn nhắc nhở mỗi người về tình yêu thương và trách nhiệm trong mối quan hệ gia đình.

Với bà H'Niêm, việc nhận thêm một người con mang đến niềm vui và sự ấm áp khi gia đình có thêm thành viên để yêu thương, sẻ chia. Bà bày tỏ: "Các con tôi đều đã trưởng thành, nay gia đình có thêm anh Tân làm con, tôi vui lắm. Chỉ mong các con luôn yêu thương, quan tâm, giúp đỡ nhau, gia đình mãi thuận hòa, đầm ấm".

Còn với anh Tân, lễ kết nghĩa là dịp để bày tỏ lòng biết ơn đối với những người đã dành cho mình tình cảm chân thành từ những ngày đầu đến buôn. Anh Tân chia sẻ: "Tôi thật sự trân quý tình cảm mà bố mẹ và bà con trong buôn đã dành cho mình. Được chính thức nhận bố mẹ theo phong tục của người Êđê, tôi càng thấy mình có trách nhiệm gìn giữ tình cảm ấy và gắn bó hơn với nơi này".

VẤN ĐỀ ĐÁNG QUAN TÂM

ĐỂ Y TẾ HỌC ĐƯỜNG

Gỡ khó CHO Y TẾ TRƯỜNG HỌC

Tỉnh Đắk Lắk đang từng bước củng cố hoạt động y tế trường học, đồng thời đổi mới phương

Phạm Thùy

Những thiếu hụt về nhân lực, cơ sở vật chất cùng những vướng mắc trong tổ chức, quản lý nhân viên y tế trường học sau sắp xếp đơn vị hành chính đang đặt ra yêu cầu sớm có giải pháp tháo gỡ, bảo đảm các điều kiện chăm sóc sức khỏe học sinh.

Học sinh phường Tuy Hòa được kiểm tra sức khỏe đầu năm học trong chương trình khám sức khỏe toàn dân. *Ảnh:* **Bằng Giang**

Thiếu cơ sở vật chất

Tại Trường Tiểu học và THCS Ea Bá (xã Ea Bá), nhân viên y tế chỉ có mặt tại trường 2 buổi/tuần trong khi tại trường chưa có phòng y tế riêng và trang thiết bị cần thiết phục vụ công việc. Điều này khiến việc theo dõi sức khỏe, sơ cấp cứu ban đầu và hỗ trợ học sinh khi có vấn đề phát sinh chưa được thường xuyên, hiệu quả. Chị Trần Thị Ngọc, nhân viên y tế nhà trường cho hay, thời gian làm việc hạn chế cùng điều kiện cơ sở vật chất thiếu thốn gây không ít khó khăn trong thực hiện nhiệm vụ.

Không chỉ thiếu điều kiện phục vụ y tế, cơ sở vật chất tại một số trường xuống cấp cũng ảnh hưởng không nhỏ đến sức khỏe học sinh. Thực tế cho thấy, sức khỏe học sinh chịu tác động trực tiếp từ điều kiện học tập và sinh hoạt hằng ngày. Phòng học đủ ánh sáng, thông thoáng; bàn ghế phù hợp với lứa tuổi; hệ thống điện, nước, công trình vệ sinh bảo đảm an toàn là những yếu tố cần thiết để hạn chế nguy cơ mắc các bệnh học đường.

Theo số liệu ngành giáo dục, tỷ lệ phòng học kiên cố hóa toàn tỉnh ước đạt 83,5%, nhưng còn chênh lệch giữa các địa bàn. Tại một số khu vực miền núi, vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số và biên giới vẫn còn phòng học tạm, công trình xuống cấp. Nhiều cơ sở giáo dục còn thiếu hoặc chưa đáp ứng đầy đủ các điều kiện về phòng chức năng, nhà vệ sinh, nước sạch, bếp ăn, nhà ăn, khu nội trú, bán trú.

Đơn cử tại Trường Tiểu học Âu Cơ (phường Tuy Hòa), một số phòng học tường bị ẩm mốc, bong tróc, trần nhà dột, bàn ghế cũ kỹ dù đã nhiều lần được sửa chữa, khắc phục. Theo cô Trần Thị Huyền Trâm, Phó Hiệu trưởng nhà trường, việc sửa chữa trước mắt chỉ giải quyết một phần khó khăn, nhà trường mong muốn được đầu tư đồng bộ, nhất là xây dựng lại những phòng học đã xuống cấp.

Bên cạnh cơ sở vật chất, nhân lực y tế trường học cũng là vấn đề cần sớm được tháo gỡ. Sau sắp xếp đơn vị hành chính, mô hình tổ chức, quản lý nhân viên y tế trường học giữa khu vực Đông và Tây Đắk Lắk còn chưa thống nhất, gây khó khăn trong công tác chỉ đạo, hướng dẫn chuyên môn và phối hợp thực hiện nhiệm vụ giữa ngành giáo dục, ngành y tế, cơ sở giáo dục và trạm y tế cấp xã.

> "Hằng năm, ngành y tế đều có kế hoạch chăm sóc sức khỏe học đường, phối hợp thực hiện với ngành giáo dục. Thời gian tới, ngành tiếp tục tăng cường hướng dẫn chuyên môn, củng cố hoạt động y tế trường học gắn với y tế cơ sở, từng bước nâng cao hiệu quả chăm sóc sức khỏe học sinh".
>
> *Phó Giám đốc Sở Y tế* **Huỳnh Lê Xuân Bích**

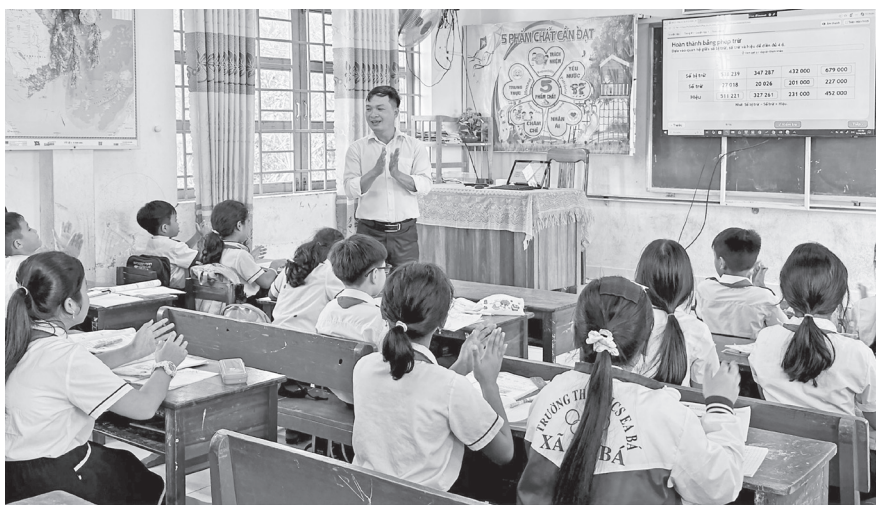

Học sinh Trường Tiểu học và THCS Ea Bá trong một tiết học. *Ảnh:* **P. Thùy**

Kiện toàn mô hình tổ chức

Từ thực tế tại các cơ sở giáo dục, có thể thấy việc củng cố y tế học đường không chỉ là bổ sung phòng y tế, trang thiết bị mà còn phải bảo đảm nhân lực và cơ chế vận hành ổn định.

Theo bà Lê Thị Thanh Xuân, Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo, giai đoạn 2026 - 2030, ngành giáo dục xác định nhu cầu ưu tiên đầu tư trường lớp, công trình phụ trợ và thiết bị với tổng kinh phí dự kiến khoảng 1.510 tỷ đồng. Ngành giáo dục sẽ phối hợp với ngành y tế nghiên cứu giải pháp bổ sung nhân lực cho những trường còn thiếu, hướng đến chuẩn hóa mô hình nhân viên y tế trường học phù hợp với mô hình chính quyền địa phương hai cấp.

Tại Kế hoạch số 296/KH-UBND ngày 7/7/2026 triển khai chương trình sức khỏe học đường giai đoạn 2026 - 2035, bên cạnh ưu tiên bố trí biên chế y tế trường học, UBND tỉnh xác định giải pháp ký hợp đồng với cơ sở y tế đối với những trường hợp chưa bố trí được biên chế. Đến năm 2030, tỉnh phấn đấu 60% cơ sở giáo dục mầm non, phổ thông công lập có nhân viên y tế chuyên trách hoặc được trạm y tế bố trí nhân viên kiêm nhiệm đạt chuẩn chuyên môn; 100% trường phổ thông nội trú, trường phổ thông dân tộc nội trú, bán trú và trường dành cho người khuyết tật có nhân viên y tế chuyên trách. Giai đoạn 2031 - 2035, tỉnh phấn đấu hoàn thành các chỉ tiêu về nhân lực và cơ sở vật chất phục vụ công tác y tế trường học.

Ở cấp cơ sở, sự phối hợp giữa nhà trường và y tế địa phương góp phần tháo gỡ những khó khăn về nhân lực chuyên môn. Ông Nguyễn Hồ Bảo Khôi, Phó Chủ tịch UBND phường Phú Yên cho biết, các cơ sở giáo dục trên địa bàn duy trì phối hợp với trạm y tế trong theo dõi sức khỏe học sinh, phòng, chống dịch bệnh, bảo đảm vệ sinh trường học và xử lý các vấn đề sức khỏe phát sinh. Trạm y tế hỗ trợ chuyên môn, hướng dẫn sơ cứu, cấp cứu ban đầu, phòng ngừa tai nạn, thương tích.

Ở góc độ giám sát, ông Lê Văn Cường, Trưởng Ban Văn hóa - Xã hội HĐND tỉnh cho rằng, cần sớm làm rõ mô hình tổ chức, phạm vi chuyển giao và trách nhiệm phối hợp trong quản lý nhân viên y tế trường học sau sắp xếp đơn vị hành chính. Đồng thời tăng cường kiểm tra việc bảo đảm điều kiện chăm sóc sức khỏe, tổ chức bán trú, nguồn nước sạch và an toàn thực phẩm tại các cơ sở giáo dục. Công tác dự báo nhu cầu phòng học, nhân lực, trang thiết bị cũng phải sát thực tế, tránh thiếu hụt cục bộ hoặc đầu tư lãng phí.

Việc từng bước tháo gỡ những khó khăn về nhân lực, cơ sở vật chất, phân định rõ trách nhiệm giữa các ngành, các cấp sẽ tạo nền tảng để hoạt động y tế trường học được tổ chức thống nhất, liên tục và hiệu quả.

Đắk Lắk Cuối tuần | 5
Số: 439 ngày 29/11/2026

PHÁT HUY HIỆU QUẢ

thức chăm sóc, quản lý sức khỏe học sinh theo hướng thường xuyên, liên tục và toàn diện.

HƯỚNG ĐẾN chăm sóc sức khỏe toàn diện cho học sinh

Bằng Giang

Từ đổi mới phương thức khám sức khỏe, chủ động phòng bệnh đến ứng dụng công nghệ số trong theo dõi, quản lý sức khỏe học sinh, tỉnh Đắk Lắk đang từng bước triển khai các giải pháp nhằm nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe ngay từ môi trường học đường.

Trẻ mầm non được bổ sung vitamin A. *Ảnh:* B. Giang

Chủ động phòng bệnh

Ở lứa tuổi học đường, nhiều bệnh tật nếu không được phát hiện và can thiệp kịp thời có thể ảnh hưởng đến khả năng học tập, sinh hoạt cũng như sự phát triển lâu dài của trẻ. Do đó, mở rộng diện bao phủ khám sức khỏe cần đi đôi với nâng cao chất lượng sàng lọc và chủ động phòng bệnh.

Thực tế triển khai chương trình khám sức khỏe toàn dân thời gian qua cho thấy, nhiều địa phương đã có những cách làm linh hoạt trong huy động, điều phối nguồn lực chăm sóc sức khỏe học sinh. Tại phường Tuy Hòa, Trạm Y tế phường đã triển khai chiến dịch 10 ngày cao điểm kiểm tra sức khỏe cho hơn 25.000 trẻ em, học sinh tại 24 cơ sở giáo dục. Hay như tại xã Krông Pắc, Trạm Y tế xã đã thành lập 6 đoàn khám với 24 y, bác sĩ nhằm đáp ứng nhu cầu kiểm tra sức khỏe cho 12.490 học sinh trên địa bàn.

Đến nay, toàn tỉnh đã có 680.381 học sinh được kiểm tra sức khỏe đầu năm học. Qua kiểm tra sức khỏe, những vấn đề thường gặp ở học sinh như tật khúc xạ, bệnh răng miệng, bất thường về hệ vận động, cột sống được phát hiện, tư vấn và hướng dẫn theo dõi, khám chuyên khoa khi cần thiết.

Cùng với hoạt động khám, sàng lọc, các mô hình chăm sóc sức khỏe mang tính dự phòng cũng từng bước được hình thành. Đến nay, ngành y tế đã triển khai thí điểm mô hình "Cộng đồng, trường học và nơi làm việc an toàn, khỏe mạnh" tại các xã Phú Xuân, Hòa Sơn và phường Tuy Hòa; tập huấn xây dựng trường học không khói thuốc cho cán bộ y tế trường học. Từ thực tiễn triển khai, tỉnh định hướng nhân rộng các mô hình, xây dựng tiêu chí đánh giá định lượng từ năm 2027.

Theo Giám đốc Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh Hoàng Hải Phúc, để công tác y tế học đường đi vào chiều sâu, cần phát huy vai trò của mạng lưới y tế cơ sở, chuyển từ chăm sóc sức khỏe mang tính thời điểm sang chủ động phòng bệnh, giám sát và quản lý các yếu tố nguy cơ ngay trong môi trường học tập. Việc xây dựng, nhân rộng các mô hình trường học an toàn, khỏe mạnh cần gắn với nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ nhân viên y tế trường học, tăng cường giáo dục sức khỏe và duy trì sự phối hợp thường xuyên giữa nhà trường với cơ sở y tế.

Hiện toàn tỉnh đã chuẩn hóa dữ liệu của 739.694 trẻ em, đạt 99,34%, tạo thêm nền tảng để liên thông dữ liệu, hướng đến quản lý sức khỏe người dân theo vòng đời.

Phun hóa chất khử khuẩn tại trường học đầu năm học nhằm chủ động phòng, chống dịch bệnh cho học sinh. *Ảnh:* B. Giang

Theo dõi, quản lý sức khỏe thường xuyên

Chương trình sức khỏe học đường giai đoạn 2026 - 2035 đặt mục tiêu đến năm 2030, 100% người học được kiểm tra, khám sức khỏe hoặc khám sàng lọc bệnh tật ít nhất mỗi năm một lần; thông tin sức khỏe được cập nhật, quản lý trên sổ sức khỏe điện tử liên thông với cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư. Thay vì lưu trữ kết quả khám riêng lẻ qua từng năm học, việc số hóa dữ liệu sẽ tạo điều kiện theo dõi liên tục quá trình phát triển thể chất, tiền sử bệnh tật và kết quả can thiệp y tế của mỗi học sinh. Hiện toàn tỉnh đã chuẩn hóa dữ liệu của 739.694 trẻ em, đạt 99,34%, tạo thêm nền tảng để liên thông dữ liệu, hướng đến quản lý sức khỏe người dân theo vòng đời.

Bà Võ Thị Kim Mỹ (50 tuổi, phường Tân Lập) chia sẻ: "Có những vấn đề về sức khỏe của trẻ mà trong sinh hoạt hằng ngày cha mẹ khó nhận biết. Tôi thấy việc khám sức khỏe cho học sinh ngay tại trường rất thiết thực, vừa tạo thuận lợi cho phụ huynh, vừa giúp phát hiện sớm những vấn đề sức khỏe của trẻ. Kết quả khám được cập nhật trên sổ sức khỏe điện tử giúp phụ huynh thuận tiện theo dõi, chủ động chăm sóc hoặc đưa con đi khám chuyên khoa khi cần thiết".

Trong giai đoạn mới, chăm sóc sức khỏe học đường không chỉ hướng đến sự phát triển về thể chất mà còn quan tâm đến đời sống tinh thần của học sinh. Các hoạt động tư vấn tâm lý, giáo dục kỹ năng sống, phòng, chống bạo lực học đường cũng được chú trọng nhằm xây dựng môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện.

Điểm đáng chú ý của Chương trình sức khỏe học đường giai đoạn 2026 - 2035 là phát huy vai trò của chính quyền cấp xã. Trong đó, chính quyền địa phương có trách nhiệm thiết lập cơ chế phối hợp ba bên giữa cơ sở giáo dục, cơ sở y tế và chính quyền địa phương trong phát hiện sớm, tư vấn, can thiệp, chuyển tuyến đối với người học có nguy cơ về sức khỏe tâm thần, bị bạo lực, xâm hại hoặc có hoàn cảnh đặc biệt.

Phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo Võ Thị Minh Duyên nhấn mạnh, bên cạnh phối hợp với ngành y tế tổ chức khám, theo dõi sức khỏe học sinh, các cơ sở giáo dục cần quan tâm cải thiện điều kiện học tập, nâng cao chất lượng giáo dục thể chất, bảo đảm dinh dưỡng học đường và hình thành cho học sinh thói quen tự chăm sóc sức khỏe. Sự đồng hành của phụ huynh có ý nghĩa quan trọng trong việc duy trì những thói quen lành mạnh, giúp học sinh phát triển hài hòa cả về thể chất lẫn tinh thần.

Nơi lưu giữ mạch nguồn văn hóa Êđê

Một mô hình nhà sàn truyền thống của người Êđê được phục dựng phục vụ hoạt động lễ hội của cộng đồng. *Ảnh:* T. Xuân

Thanh Xuân

Không chỉ là nơi che mưa, chắn nắng, nhà dài còn là công trình kiến trúc độc đáo, kết tinh trí tuệ, quan niệm sống và dấu ấn chế độ mẫu hệ của đồng bào Êđê. Dưới mái nhà ấy, tiếng cồng chiêng ngân vang, ché rượu cần và những câu chuyện về tổ tiên, buôn làng được trao truyền qua bao thế hệ...

Kiến trúc độc đáo

Nhà dài phản ánh tập quán sinh hoạt, tín ngưỡng và tổ chức gia đình theo chế độ mẫu hệ. Đó không đơn thuần là nơi cư trú mà còn là không gian chung của đại gia đình, nơi nhiều thế hệ cùng sinh sống, gắn bó và sẻ chia.

Nét riêng của nhà dài Êđê nằm ở cách tổ chức không gian. Ngôi nhà thường chia thành hai phần chính: Gah và Ôk. Gian Gah phía trước là nơi tiếp khách, hội họp, tổ chức nghi lễ và sinh hoạt chung; cũng là nơi đặt những vật dụng quý như cồng chiêng, ché rượu cần, trống và ghế kpan. Gian Ôk phía sau dành cho sinh hoạt, nghỉ ngơi của các cặp vợ chồng.

Dấu ấn mẫu hệ thể hiện rõ qua kiến trúc và cách bài trí ngôi nhà. Theo truyền thống, người phụ nữ có vai vế lớn nhất trong dòng họ là chủ nhà, giữ vai trò trụ cột trong gia đình. Khi người con gái lập gia đình, ngôi nhà lại được nối dài để đón đôi vợ chồng mới. Cứ thế, nhà dài trở thành mái ấm chung của các gia đình qua nhiều thế hệ.

Đối với người Êđê, cầu thang nhà dài cũng mang nhiều tầng ý nghĩa. Cầu thang chính thường được chạm khắc hình trăng lưỡi liềm cùng đôi bầu vú căng tròn, biểu tượng cho quyền uy, vai trò của người phụ nữ và quan niệm về sự sinh sôi, nảy nở. Mỗi đường nét kiến trúc, mỗi vật dụng bên trong vì thế đều mang một câu chuyện riêng, thể hiện tri thức dân gian và sức sáng tạo của cộng đồng dân tộc Êđê.

Nơi gìn giữ mạch nguồn văn hóa

Nếu kiến trúc làm nên vẻ đẹp riêng thì đời sống bên trong tạo nên sức sống của nhà dài. Dưới cùng một mái nhà, nhiều thế hệ cùng quây quần bên bếp lửa, chăm lo gia đình, gìn giữ phong tục và trao truyền những câu chuyện về tổ tiên. Trong các dịp lễ cúng, mừng lúa mới, tiếng cồng chiêng ngân lên, ché rượu cần được mở trong niềm vui sum họp. Những câu chuyện sử thi, lời hát dân gian và nghề dệt thổ cẩm cũng được tiếp nối trong không gian ấy.

Buôn Akõ Dhông (phường Buôn Ma Thuột) hiện còn gần 40 ngôi nhà sàn truyền thống; trong đó nhiều ngôi nhà vẫn là nơi sinh sống của các gia đình Êđê. Cùng với việc gìn giữ kiến trúc và cảnh quan buôn làng, một số gia đình cải tạo không gian phù hợp để đón khách lưu trú, giới thiệu ẩm thực và tổ chức trải nghiệm văn hóa. Du khách đến đây có dịp tìm hiểu nếp sinh hoạt, thưởng thức món ăn truyền thống, khám phá nghề dệt thổ cẩm và hòa mình vào không gian cồng chiêng. Qua đó, những giá trị văn hóa vốn hiện diện trong đời sống thường ngày được giới thiệu rộng rãi hơn đến người dân trong nước và quốc tế.

Tại xã Suối Trai, nhiều ngôi nhà sàn truyền thống của đồng bào Êđê vẫn được người dân gìn giữ. *Ảnh:* T. Xuân

Tại buôn Wiâo (xã Krông Năng), nhà dài của già làng Y Wơn Niê là một trong số ít công trình còn được gìn giữ khá nguyên vẹn giữa những ngôi nhà hiện đại. Già làng Y Wơn Niê mong muốn được bảo tồn những giá trị văn hóa nguyên bản nhất của cộng đồng Êđê trong dòng chảy không ngừng của thời đại.

Đối với đồng bào Êđê, nhà dài không chỉ là kiến trúc nhà ở mà còn là biểu tượng của văn hóa mẫu hệ, nơi gắn kết các thành viên trong gia đình và cộng đồng buôn làng. Vì vậy, bảo tồn nhà dài không thể chỉ dừng ở việc giữ gìn kiến trúc mà cần chú trọng cả không gian văn hóa bên trong, từ tiếng cồng chiêng, bếp lửa đến phong tục, tập quán và những câu chuyện được trao truyền qua các thế hệ. Qua đó, những giá trị văn hóa đặc sắc của người Êđê tiếp tục được gìn giữ và phát huy trong đời sống hôm nay.

> **Tỉnh đang triển khai nhiều giải pháp nhằm bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa gắn với phát triển kinh tế của đồng bào dân tộc thiểu số. Trong đó, tỉnh đang thực hiện tổng kiểm kê di sản văn hóa trên địa bàn để nắm bắt đầy đủ hiện trạng, tăng cường công tác quản lý và có định hướng bảo tồn phù hợp.**
>
> *Bà* **Nguyễn Thụy Phương Hiếu,** *Phó Giám đốc Sở VH-TT&DL*

Nhà dài là không gian sinh hoạt, nơi trao truyền văn hóa qua nhiều thế hệ. *Ảnh:* T. Xuân

Miền gió cát Tuy An Đông những ngày này dường như rộn ràng hơn. Tiếng sóng vỗ bờ đá bazan hòa cùng tiếng cười nói của du khách đã làm sôi động những làng chài bình yên.

KHI ĐÁ kể chuyện VÀ SÓNG gọi mời

Văn Tài

Cán bộ, đoàn viên thanh niên Tuy An Đông hưởng ứng chiến dịch "10 tỷ bước xanh - Vì Việt Nam bền vững" ở Gành Đá Đĩa. *Ảnh:* Tài Việt

Bản giao hưởng của đá và sóng

Nhắc đến Tuy An Đông, người ta nghĩ ngay đến Gành Đá Đĩa - Di tích Quốc gia đặc biệt, một món quà kỳ diệu của bàn tay tạo hóa. Những chồng đá lục giác đen tuyền xếp lớp lên nhau, từ trên cao tựa tổ ong khổng lồ vươn mình ra biển lớn, ngày đêm chống chọi bọt tung trắng xóa.

Con số hơn 300.000 lượt khách ghé thăm cùng doanh thu vượt mốc hơn 11,57 tỷ đồng trong 10 tháng năm 2026 không đơn thuần là những chỉ số khô khan, mà là minh chứng cho sức hút của một "nam châm" du lịch.

Đứng trước kỳ quan Gành Đá Đĩa, chị Trần Thị Mai, du khách đến từ TP. Hồ Chí Minh, chia sẻ: "Gành Đá Đĩa thực sự mang vẻ đẹp kỳ vĩ và độc đáo hiếm có. Không chỉ được chiêm ngưỡng cảnh quan thiên nhiên tuyệt đẹp, gia đình tôi còn rất ấn tượng bởi không gian trong lành, sự thân thiện, mến khách của người dân địa phương và các dịch vụ du lịch ngày càng bài bản, văn minh hơn".

Không dừng lại ở việc ngắm cảnh thuần túy, du khách đến với Gành Đá Đĩa hôm nay còn được chạm vào chiều sâu văn hóa tại điểm dừng chân "Hồn Xưa" nằm trong điểm di tích. Dưới mái nhà tranh mộc mạc treo đầy chiêng đồng, ché cổ, tiếng đàn đá trầm bổng, ngân vang do các nghệ nhân trẻ trong trang phục thổ cẩm trình diễn đã níu chân bao lữ khách.

Ông Nguyễn Minh Nghiệp, chủ cơ sở Hồn Xưa, chia sẻ: "Nhiều năm gắn bó với mảnh đất này, tôi luôn trăn trở làm sao để du khách đến đây không chỉ dạo một vòng, chụp vài tấm ảnh rồi vội vã rời đi. Từ nỗi trăn trở đó, không gian Hồn Xưa ra đời với mong muốn lưu giữ những ký ức mộc mạc của ông cha qua từng chiếc ché cổ, bộ chiêng đồng và nghệ thuật trình diễn đàn đá. Khi những phiến đá ngàn năm cất lên tiếng nhạc hòa cùng tiếng sóng biển, du khách mới thực sự cảm nhận được cái hồn sâu thẳm của mảnh đất này".

Hành trình khám phá Tuy An Đông tiếp tục mở ra với đồi Cổ Thạch và ngọn hải đăng Gành Đèn nép mình bên cung đường ven biển hoang sơ. Đặc biệt, lạc bước vào thôn Phú Hạnh, du khách như xuyên không về một miền cổ tích. Nơi đây hiện lên một "thạch trận" kỳ bí với những con đường làng, giếng nước, bờ rào đá được xếp thủ công hoàn toàn bằng đá tự nhiên, không dùng một giọt xi măng hay chất kết dính nào, âm thầm qua hàng thế kỷ dưới bóng mát của những hàng duối cổ thụ.

Nhờ sự lan tỏa của truyền thông, nét đẹp nguyên sơ ấy lan tỏa đến hàng triệu triệu tâm hồn yêu thiên nhiên và trải nghiệm văn hóa. Từ một vùng quê yên bình, người dân nơi đây giờ ánh lên niềm vui rạng ngời, có thêm nguồn thu nhập vững chắc từ việc làm hướng dẫn viên bản địa, kinh doanh homestay bên đồi Cổ Thạch hay mở các dịch vụ phụ trợ du khách.

Giữ hồn di sản, kiến tạo sinh kế xanh

Làm du lịch hiện nay không thể chỉ dựa vào sự hào phóng ban tặng của thiên nhiên. Hiểu được điều đó, chính quyền và nhân dân Tuy An Đông đang đi những bước đi bài bản, vững chắc. Dự thảo Đề án phát triển du lịch cộng đồng giai đoạn 2026 - 2030 ra đời chính là "kim chỉ nam" để định hình tương lai, giúp địa phương phát triển du lịch gắn liền với bảo tồn văn hóa biển đảo và gìn giữ hệ sinh thái nguyên sơ.

Khắp các ngõ xóm thôn Phú Hạnh, Gành Đèn, phong trào xây dựng môi trường "xanh - sạch - đẹp" lan tỏa mạnh mẽ từ tiếng nói chung của cộng đồng. Người dân tự giác thu gom rác thải, chăm chút từng khóm hoa trước ngõ, giữ cho bờ biển luôn trong trẻo màu ngọc bích để thu hút du khách.

Ông Võ Văn Hùng, người dân thôn Phú Hạnh cho biết, từ khi có nhiều du khách đến tham quan, người dân địa phương có thêm những công việc liên quan đến du lịch, có thêm thu nhập và ai cũng vui vì quê mình được nhiều người biết đến.

Ông Trần Văn Biên, Chủ tịch UBND xã Tuy An Đông, cho biết thêm: "Xác định Gành Đá Đĩa là tài sản vô giá thiên nhiên ban tặng, địa phương đang tập trung triển khai đề án phát triển du lịch cộng đồng nhằm khai thác hiệu quả thế mạnh sẵn có. Chúng tôi chú trọng công tác tuyên truyền, hướng dẫn người dân làm du lịch gắn với bảo vệ môi trường, giữ gìn cảnh quan xanh - sạch - đẹp và phát huy bản sắc văn hóa bản địa. Mục tiêu cao nhất là biến di sản thành sinh kế bền vững, giúp người dân nâng cao thu nhập".

Thưởng thức vị biển qua món xu xoa dân dã

Phong Nhã

Đến với những vùng biển phía Đông Đắk Lắk, bên cạnh những món hải sản tươi ngon, du khách hãy thử thưởng thức một ly xu xoa mát lạnh, món quà dân dã được làm từ rau chân vịt tự nhiên.

Rau chân vịt là loại tảo biển tự nhiên sinh trưởng trên những rạn đá ven bờ. Sau khi được thu hái, sơ chế và phơi khô, từng chùm rau trở thành nguyên liệu để chế biến món xu xoa, món ăn quen thuộc trong đời sống ẩm thực của người dân vùng biển. Ít ai nghĩ rằng, từ những nhánh tảo biển khô mộc mạc, qua bàn tay khéo léo của người chế biến lại có thể tạo nên món thạch trong veo, hấp dẫn và thanh mát đến vậy.

Dân dã món xu xoa.

Để có được mẻ xu xoa ngon, rau chân vịt khô phải được ngâm, rửa sạch rồi nấu kỹ, lọc lấy phần nước cốt và để nguội cho đông thành thạch. Công đoạn tuy không quá cầu kỳ nhưng đòi hỏi sự tỉ mỉ để xu xoa đạt độ mềm, dai vừa phải mà vẫn giữ được độ giòn sần sật đặc trưng. Người dùng có thể ăn cùng nước đường ngọt thanh, thêm chút đá lạnh để cảm nhận trọn vẹn vị ngon của món quà miền biển. Đặc biệt, trong những ngày nắng nóng, một ly xu xoa như mang theo cả sự dịu mát của biển khơi.

Biển không chỉ hào phóng ban tặng tôm, cá, mực mà còn có những loại rong, tảo mang hương vị riêng, góp phần làm phong phú thêm ẩm thực địa phương. Từ sản vật bình dị ấy, người dân đã khéo léo tạo nên món ăn vừa thân thuộc, vừa mang dấu ấn riêng của miền biển, để du khách có thêm một trải nghiệm thú vị trong hành trình khám phá vùng biển.

Không chỉ có xu xoa, những thức uống được chế biến từ thảo mộc kết hợp với xu xoa cũng là lựa chọn đáng thử. Những chai nước mát rong biển với màu sắc tự nhiên, hương vị thanh nhẹ, dễ uống càng thêm hấp dẫn khi được kết hợp cùng các nguyên liệu như kỷ tử, hạt chia, táo đỏ. Nhấp một ngụm nước mát, du khách như được tiếp thêm sự sảng khoái sau hành trình khám phá miền biển đầy nắng gió.

Không phải cao lương mỹ vị, xu xoa rau chân vịt chinh phục thực khách bằng sự tươi mát và hương vị rất riêng. Một ly xu xoa mát lạnh hay chai nước thảo mộc sóng sánh sắc màu cũng đủ làm nên dư vị khó quên trong hành trình về với biển. Những món quà giản dị ấy không chỉ giúp giải nhiệt mà còn kể câu chuyện về sự phong phú của sản vật biển, về cách người dân địa phương nâng niu, sáng tạo từ những gì thiên nhiên ban tặng. Để rồi, sau những trải nghiệm với biển xanh, cát trắng và hải sản tươi ngon, thực khách có thêm một lý do để nhớ và muốn trở lại với hương vị dân dã này.

Đi "chợ số"

Người dân thanh toán không dùng tiền mặt khi giao dịch tại chợ Trung tâm Buôn Ma Thuột. *Ảnh:* Đ. Lan

Anh Khang - Đỗ Lan

Các sở, ngành, địa phương triển khai đồng bộ nhiệm vụ CĐS, gắn mục tiêu với trách nhiệm cụ thể, tạo ra giá trị thực chất trong đời sống, sản xuất và kinh doanh.
Đồng chí **Đỗ Hữu Huy**, *Ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh*

Chuyển đổi số (CĐS) đang làm thay đổi mạnh mẽ phương thức kinh doanh tại Đắk Lắk. Từ thanh toán bằng mã QR đến quảng bá, bán hàng trên mạng xã hội, những thay đổi trong hoạt động mua bán thường ngày đang góp phần thúc đẩy kinh tế số phát triển từ cơ sở.

Tiện cho người mua, thêm lợi cho người bán

Từ sạp rau, quầy thịt ở các chợ truyền thống đến các cơ sở kinh doanh nhỏ lẻ, những tấm bảng QR hiện diện ở khắp nơi. "Số hóa" thương mại đã và đang đi sâu vào từng thói quen sinh hoạt thường ngày của người dân. Tại chợ Trung tâm Buôn Ma Thuột, việc sử dụng điện thoại để nhận tiền, kiểm tra giao dịch đã trở nên quen thuộc với nhiều tiểu thương. Thay vì sử dụng tiền mặt, người mua chỉ cần quét mã QR tại quầy hàng, xác nhận giao dịch là hoàn tất. Phương thức này giúp tiết kiệm thời gian, thuận tiện trong mua bán và giảm những bất tiện khi sử dụng tiền mặt.

Trước đó, năm 2023, VNPT Đắk Lắk phối hợp với Ban Quản lý chợ triển khai mô hình "Chợ Buôn Ma Thuột 4.0". Các tiểu thương được tuyên truyền về lợi ích của thanh toán không dùng tiền mặt, hỗ trợ trang bị mã QR hướng dẫn cài đặt ứng dụng VNPT Money, tạo tài khoản, sử dụng ví điện tử... Qua đó từng bước hình thành thói quen thanh toán điện tử trong hoạt động thương mại truyền thống.

Hình thức thanh toán mới này hiện cũng rất phổ biến ở chợ Bình Kiến. Bà Lê Thị Thành, tiểu thương chợ Bình Kiến cho biết, việc thanh toán không dùng tiền mặt rất thuận tiện, đặc biệt quản lý doanh thu dễ dàng và loại trừ rủi ro tiền giả. Còn với người mua, chị Nguyễn Thị Thu Hòa (tổ dân phố Liên Trì 1, phường Bình Kiến) cho hay: "Mấy năm trước đi chợ mà quên mang ví hay muốn mua thêm món hàng gì mà lỡ đem theo ít tiền là thấy thiếu tự tin. Bây giờ chỉ cần cầm theo điện thoại thông minh là có thể xử lý được".

Không chỉ các chợ khu vực đô thị, CĐS trong hoạt động thương mại cũng đang được triển khai tại các địa bàn nông thôn, vùng sâu vùng xa. Nhiều mô hình chợ số được triển khai như: "Chợ số Ea Tul - Thanh toán thông minh", chợ Trung tâm Tuy Hòa, chợ Tân An... Chợ số đã hướng đến thay đổi thói quen thanh toán, đưa tiện ích số đến gần hơn với tiểu thương và người dân.

Khi tiểu thương "lên sàn"

Không dừng lại ở việc nhận thanh toán quét mã, nhiều hộ kinh doanh cá thể, hợp tác xã (HTX) trên địa bàn tỉnh còn chủ động đưa sản phẩm lên các sàn thương mại điện tử và trang mạng xã hội để quảng bá sản phẩm, kết nối khách hàng và mở rộng thị trường.

Chị Phan Kiều Diễm, kinh doanh hàng may mặc tại khu B, chợ Trung tâm Buôn Ma Thuột chia sẻ rằng, ngoài bán hàng trực tiếp tại quầy, chị thường xuyên đăng tải hình ảnh, giới thiệu sản phẩm trên Facebook, Zalo, TikTok, nhờ đó, việc kinh doanh không còn phụ thuộc hoàn toàn vào lượng khách đến chợ mà có thể tiếp cận người mua ở nhiều tỉnh, thành. Cũng theo chị Diễm, bán hàng trên các nền tảng trực tuyến đòi hỏi người kinh doanh phải chủ động tìm hiểu công nghệ, biết cách giới thiệu sản phẩm và thường xuyên tương tác với khách hàng. Đây là cơ hội để tiểu thương quảng bá hàng hóa, duy trì kết nối với khách quen và tìm kiếm thêm nguồn khách hàng mới.

Ông Huỳnh Văn Hoàng, đại diện Công ty TNHH Sản xuất - Thương mại Hoàng Kiều (xã Tuy An Nam) cho hay, trước đây các sản phẩm bánh hạt, bột ngũ cốc của cơ sở chủ yếu tiêu thụ quanh vùng. Từ khi tiếp cận thương mại điện tử, ông tự chụp ảnh, đăng sản phẩm lên sàn và livestream bán hàng qua fanpage. Nhờ bán hàng trực tuyến, thị trường giờ đã mở rộng ra cả nước chứ không riêng gì trong tỉnh. Mỗi tháng cơ sở xuất đi khoảng 1 tấn hàng, tăng gấp đôi so với trước. Không chỉ tăng doanh số, cơ sở còn tiết kiệm đáng kể thời gian và chi phí đi lại, trưng bày sản phẩm.

Việc bán hàng trên nền tảng số còn giúp cơ sở sản xuất, kinh doanh chủ động ứng dụng công nghệ sản xuất, đầu tư bao bì, nhãn mác để nâng cao tính thẩm mỹ, chất lượng, giá trị sản phẩm địa phương, mở rộng kênh phân phối toàn quốc, thậm chí vươn ra quốc tế.

Kiến tạo hạ tầng, đồng hành cùng thương nhân

Những tiểu thương vốn quen nếp làm ăn truyền thống từng ngần ngại và e sợ hai chữ "công nghệ", nay đã tự tin làm chủ các nền tảng số. Sự thay đổi ấy bắt nguồn từ những "đại sứ số" ở cơ sở là lực lượng công an, đoàn thanh niên, hội phụ nữ cùng tổ công nghệ số cộng đồng. Bền bỉ "đi từng ngõ, gõ từng quầy", họ trực tiếp cầm tay chỉ việc, kiên nhẫn hướng dẫn bà con tiểu thương và người dân sử dụng tài khoản ngân hàng, niêm yết mã QR, cách quét mã thanh toán, ý thức bảo đảm an toàn khi giao dịch điện tử...

Ông Nguyễn Tuấn Anh, Phó Chủ tịch UBND xã Cư M'gar cho biết, chuyển đổi số ở các chợ truyền thống hay các điểm bán là bước chuyển đổi quan trọng trong lộ trình xây dựng công dân số, kinh tế số bền vững cho mỗi địa phương. Vì vậy, chính quyền địa phương đã tích cực tuyên truyền, thành lập các tổ hướng dẫn người dân, tiểu thương ứng dụng số; kết nối để doanh nghiệp, hợp tác xã tham gia các hội thảo về chuyển đổi số và phát triển hệ sinh thái doanh nghiệp bền vững; phối hợp với các KOL hướng dẫn cách thức bán hàng trực tuyến… với mong muốn người dân, doanh nghiệp định hình và phổ biến xu hướng thương mại số.

CĐS trong thương mại là nhiệm vụ quan trọng nhằm phát triển kinh tế số toàn diện của tỉnh. Kế hoạch số 95 của UBND tỉnh về CĐS giai đoạn 2026 - 2030 xác định: Thúc đẩy kinh tế số trở thành động lực tăng trưởng quan trọng, lấy người dân và doanh nghiệp làm trung tâm, chủ thể và động lực của quá trình chuyển đổi số. Mục tiêu đến năm 2030, tỷ trọng kinh tế số đạt 30% GRDP; kinh tế số trong từng ngành, lĩnh vực đạt tối thiểu 20%; 100% doanh nghiệp sử dụng hóa đơn điện tử; 95% người dân có kỹ năng về công nghệ thông tin và truyền thông... Các mục tiêu này cho thấy phát triển kinh tế số không chỉ hướng đến doanh nghiệp mà còn chú trọng phổ cập tiện ích số trong cộng đồng, tạo điều kiện để người dân tham gia sâu hơn vào các hoạt động kinh tế trên môi trường số.

Để hiện thực hóa mục tiêu này, đồng chí Đỗ Hữu Huy, Ủy viên dự khuyết Trung ương Đảng, Phó Bí thư Tỉnh ủy, Chủ tịch UBND tỉnh yêu cầu cần đổi mới mạnh mẽ phương thức phát triển, trong đó khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và CĐS là những động lực quan trọng. Chủ tịch UBND tỉnh yêu cầu các sở, ngành, địa phương triển khai đồng bộ nhiệm vụ CĐS, gắn mục tiêu với trách nhiệm cụ thể, tạo ra giá trị thực chất trong đời sống, sản xuất và kinh doanh.

Đối với ngành công thương, thời gian qua ngành đã chủ động phối hợp với các doanh nghiệp thương mại điện tử triển khai hạ tầng thanh toán không dùng tiền mặt, phổ cập mã QR và hướng dẫn trực tiếp kỹ năng bán hàng cho các tiểu thương, hộ kinh doanh. Ông Nguyễn Hải Triều, Phó Giám đốc Sở Công Thương khẳng định, thời gian tới, ngành tiếp tục nhân rộng mô hình "chợ số", tăng cường tập huấn kỹ năng số, an toàn thông tin và đẩy mạnh kết nối tiêu thụ nông sản, sản phẩm địa phương trên các nền tảng số, hướng tới xây dựng môi trường thương mại văn minh, hiện đại.

Chị Phan Kiều Diễm, tiểu thương chợ Trung tâm Buôn Ma Thuột livestream bán hàng qua các nền tảng số. *Ảnh:* Đ. Lan

Đắk Lắk Cuối tuần | 9
Số: 439 ngày 29/11/2026

Na Uy - Xứ sở người Viking với bao điều kỳ diệu(*)

Đào Tấn Lộc

Tàu du lịch quốc tế trên cảng thị trấn Flam. *Ảnh:* **CTV**

(Tiếp theo)

Thị trấn nhỏ Flam - một thiên đường du lịch

Khi tàu gần vào bến cảng thị trấn Flam, tôi thật bất ngờ khi thấy ở đây có một tàu du lịch quốc tế khổng lồ đang neo đậu. Nhìn trên hông tàu, thấy tên tàu là Costa Favolosa, cao khoảng 13 - 14 tầng, khả năng chứa đến hơn 1.200 khách du lịch.

Flam là một thị trấn nhỏ, ở quận Sogn thuộc hạt Vestland, có diện tích chỉ 0,4 km², dân số bản địa hơn 300 người, nhưng mỗi năm đón đến 450.000 khách du lịch, trong đó khách đến bằng tàu du lịch quốc tế khoảng 160 tàu mỗi năm. Thị trấn nằm trên bờ cuối nhánh vịnh hẹp Aurlandsfjord kín và sâu, xung quanh là những dãy núi cao, không khí rất trong lành, con người như hòa vào thiên nhiên. Địa điểm này tuy nhỏ nhưng có đủ bến cảng, ga đường sắt, bến xe, bảo tàng, khách sạn, cửa hàng, phố ẩm thực… Tất cả đều xinh xắn, hài hòa. Vị trí nơi đây rất gần quốc lộ E16 từ Oslo đi Bergen. Từ năm 1940, đã có tuyến đường sắt Flamsbana khổ 1 m đi từ Flam đến ga Myrdal kết nối với đường sắt Oslo - Bergen, với chiều dài 20,2 km. Đây là cung đường sắt dốc vào bậc nhất thế giới với độ dốc 5,5%, giữa có một chỗ tránh tàu cho đoàn tàu ngược chiều và cũng là cung đường sắt du lịch hấp dẫn đặc biệt với du khách.

Khi chúng tôi đến Flam vào buổi chiều, mấy khách sạn đều chật khách, nên lại lên xe buýt đi ngược theo đường E16 qua hầu hết là hầm và đường đèo khoảng 30 km để đến khu nghỉ dưỡng Myrkdalen - là một khu dành cho người trượt tuyết mùa đông - để ăn tối và qua đêm. Mùa này ở đây không quá đông khách nên khá yên tĩnh với núi đồi xung quanh ngả màu vàng.

Sáng hôm sau trở lại thị trấn Flam để tham quan và trải nghiệm đi tàu trên đường sắt Flamsbana. Đoàn tàu chỉ khoảng 5 toa, chạy điện, khởi hành lúc 9 giờ sáng từ Flam đến ga núi Myrdal, chênh lệch độ cao 863 m với thời gian gần 1 giờ, dọc theo những con suối lớn nước chảy xiết, ven những dãy núi cao và thung lũng sâu, chui qua 20 đường hầm, đi ngang qua một số thôn xóm nhỏ với cảnh sắc muôn màu muôn vẻ. Đoàn tàu dừng lại chừng vài ba phút để tránh đoàn tàu ngược chiều ở chỗ tránh tàu, và dừng lại hơn 5 phút tại thác Kjosfossen cao 255 m để ngắm cảnh thác và xem màn múa dân gian Na Uy xa xa với một vũ công trang phục đỏ. Đến ga Myrdal, tàu cũng dừng gần 10 phút cho khách lên xuống chuyển tàu và quay trở lại Flam.

Về lại đến Flam đã gần trưa, chúng tôi ăn trưa ở một nhà hàng trong khu ẩm thực, rồi dành gần 1 giờ để tham quan thị trấn nhỏ này, thăm bảo tàng, mua đồ lưu niệm ở cửa hàng và cùng chụp hình những cảnh đẹp hùng vĩ nơi đây.

Đầu buổi chiều, cả đoàn lên xe theo đường E16 tiếp tục đi về phía Oslo cách Flam gần 400 km. Do quy định an toàn giao thông nên xe có hai lần dừng để bảo đảm chống quá tải sức khỏe của lái xe và để khách đi xe xuống xe thư giãn. Cả hai điểm dừng xe đều là các thị trấn du lịch mùa đông của Na Uy, có khu trượt tuyết và khu dân cư phục vụ du lịch. Đặc biệt là thị trấn Gol ở thung lũng Hallingdal, hạt Buskerud, có khu du lịch trượt tuyết Golfjellet khá nổi tiếng. Mãi gần tối mới đến thủ đô Oslo.

Thủ đô Oslo - thành phố xinh đẹp

Sau một đêm nghỉ ngơi tại Oslo, sáng hôm sau chúng tôi đi tham quan Công viên Frogner nằm ở khu vực trung tâm thủ đô. Công viên rộng 45 ha, cũng là công viên điêu khắc lớn nhất thế giới do nhà điêu khắc Gustav Vigeland tạo hình các tác phẩm nghệ thuật. Nơi đây có hơn 200 tác phẩm bằng đá granit, bằng đồng, bằng sắt tạo hình những con người với những tuổi đời khác nhau, có động thái khác nhau thể hiện ý tưởng về vòng nhân sinh của đời người. Nổi bật nhất là cột đá nguyên khối cao 17 m Monolitten có điêu khắc hàng trăm người chen chúc vươn lên, và tượng Em bé giận dỗi ở trên cầu đá. Giữa công viên là đài phun nước lớn có tạo hình những người chung tay đỡ bệ phun, đứng ngay trước cột đá Monolitten. Từ cầu đá vào đến đài phun nước là một vườn hoa hồng lớn nhất Na Uy, được biết có khoảng 14.000 cây thuộc 150 giống hồng. Trong khuôn viên công viên có vườn cây, tượng đá, lối đi dạo, nhà tắm lớn, sân vận động, quán cà phê, nhà hàng… tạo thành một tổ hợp nghệ thuật - giải trí rất lớn ở Oslo, thu hút một lượng lớn du khách trên thế giới hằng năm. Vì các tác phẩm nghệ thuật ở đây đều chỉ do một nhà điêu khắc Gustav Vigeland tạo ra, nên còn có tên gọi quen thuộc là Công viên Vigeland từ sau năm 1924.

Nhà hát Opera, giống như một tảng băng trôi. *Ảnh:* **CTV**

Rời Công viên Frogner, chúng tôi đến thăm Nhà hát Opera Oslo tại khu Bjorvika. Đây là một công trình lớn, thiết kế hiện đại, hình dáng như một tảng băng nổi, nhìn ra vịnh Oslo, hoàn thành năm 2008. Điểm đặc biệt của nhà hát này là mái lát bằng đá cẩm thạch và granit trắng, nghiêng dốc từ mặt đường lên đỉnh cao khoảng 20 m, trông như một bãi trượt tuyết. Trên đó nổi lên một khối bằng nhôm và kính, mặt trước cao khoảng 15 m, mặt sau gắn vào mái nhà hát tượng trưng một tảng băng lớn. Đi lên mái nhìn vào trong khối kính này, tôi thấy có một kiến trúc hình trụ ô van cao, dát gỗ sồi, hỏi ra mới biết đó là không gian biểu diễn nghệ thuật chính cao khoảng 15 m, có 4 tầng khán giả ngồi, có thể chứa 1.370 người và trong đó còn nhiều phòng ốc chức năng khác. Tôi cũng được biết khu vực vịnh nhỏ trước mặt nhà hát trước kia là một cảng container, nay điều chỉnh thành một trung tâm văn hóa nghệ thuật. Ngay giữa vịnh này, hiện có một công trình nghệ thuật tạo dáng một con tàu buồm nằm nghiêng bằng nhôm kính.

Bên cạnh nhà hát còn có Bảo tàng Munch, Thư viện công cộng Oslo và khu dự án Opera với những tòa nhà cao nhìn như những mã vạch. Chúng tôi có vào Thư viện công cộng Oslo (mang tên Thư viện Deichman), là thư viện nổi tiếng nhất Na Uy và từng được vinh danh là thư viện công cộng tốt nhất thế giới, được thành lập từ năm 1785 nhờ sự quyên góp của thương nhân Carl Deichman. Hiện nay là một tòa nhà 6 tầng (bao gồm tầng hầm), có hệ thống chiếu sáng tự nhiên tốt, với hàng trăm nghìn đầu sách, có phòng hội thảo, phòng thu âm, rạp chiếu phim, quán cà phê và cả khu vực chơi game.

(Còn nữa)

(*) Xem từ số Báo Đắk Lắk Cuối tuần ra ngày 22/11/2026

Sức khỏe cho mọi người

Kiểm soát tốt huyết áp để PHÒNG NGỪA ĐỘT QUỴ

Mai Lê

Với người có tiền sử cao huyết áp, chủ động đo huyết áp, tuân thủ điều trị và duy trì lối sống lành mạnh là những việc thiết thực để bảo vệ sức khỏe, giảm nguy cơ tử vong và di chứng do đột quỵ.

Người dân được đo huyết áp tại trạm y tế. *Ảnh:* M. Lê

Trong các yếu tố nguy cơ đột quỵ, tăng huyết áp đặc biệt đáng lưu ý bởi bệnh thường diễn tiến âm thầm. Người mắc vẫn có thể sinh hoạt, làm việc bình thường mà không nhận ra những tổn thương đang xảy ra đối với hệ thống mạch máu. Vì vậy, cảm giác khỏe mạnh không đồng nghĩa với việc huyết áp đang ở mức an toàn.

Theo Trung tâm Kiểm soát bệnh tật tỉnh, năm 2025 tỷ lệ bệnh nhân tăng huyết áp được phát hiện trên địa bàn tỉnh là 49%; tỷ lệ bệnh nhân được quản lý, điều trị là 22,05%; tỷ lệ bệnh nhân điều trị đạt mục tiêu là 22,05%. Những kết quả này đặt ra yêu cầu tiếp tục tăng cường phát hiện sớm, đưa người bệnh vào quản lý và hỗ trợ tuân thủ điều trị, qua đó hạn chế nguy cơ xảy ra các biến chứng nguy hiểm. Bác sĩ CKII Ngô Văn Hùng, Trưởng Khoa Nội Tim mạch (Bệnh viện Đa khoa vùng Tây Nguyên) cho biết: "Tăng huyết áp là một trong những yếu tố nguy cơ quan trọng nhất của đột quỵ, có liên quan đến cả nhồi máu não và xuất huyết não. Điều đáng lo là nhiều người chỉ kiểm tra huyết áp khi thấy đau đầu, chóng mặt, trong khi đó bệnh có thể không gây triệu chứng rõ ràng. Đo huyết áp và được nhân viên y tế đánh giá là cách để phát hiện bệnh, không nên chỉ dựa vào cảm giác của bản thân".

Khi huyết áp tăng kéo dài, thành mạch phải chịu áp lực thường xuyên, làm gia tăng nguy cơ tổn thương mạch máu và các biến cố tim mạch. Nếu đồng thời mắc đái tháo đường, rối loạn mỡ máu, hút thuốc lá hoặc thừa cân, người bệnh càng cần được đánh giá và kiểm soát đầy đủ các yếu tố nguy cơ. Đối với người dân ở các vùng xa bệnh viện trên địa bàn tỉnh, trạm y tế là nơi gần nhất để kiểm tra huyết áp, được tư vấn và hướng dẫn khám chuyên khoa khi cần thiết. Việc chủ động tiếp cận dịch vụ y tế ngay tại cơ sở giúp người dân nhận biết tình trạng sức khỏe, thay vì đợi đến khi có biểu hiện nặng mới đi khám.

> **Từ việc đo huyết áp, uống thuốc đúng giờ đến những thay đổi trong bữa ăn, sinh hoạt, người bệnh có thể chủ động giảm nguy cơ đột quỵ.**

Phát hiện bệnh là bước đầu nhưng duy trì điều trị mới là việc cần thực hiện lâu dài. Một số người khi thấy huyết áp ổn định hoặc cơ thể khỏe hơn lại tự giảm liều, ngừng thuốc; có người chỉ uống thuốc khi đo thấy huyết áp tăng. Cách sử dụng thuốc thiếu liên tục này có thể khiến bệnh không được kiểm soát và làm tăng nguy cơ biến chứng. Bác sĩ Ngô Văn Hùng nhấn mạnh: "Huyết áp ổn định có thể là kết quả của việc dùng thuốc và thay đổi lối sống, không có nghĩa là bệnh đã khỏi. Người bệnh cần uống thuốc đúng đơn, tái khám đúng hẹn, không tự ý ngừng hoặc thay đổi liều thuốc. Nếu gặp tác dụng không mong muốn hay khó khăn trong quá trình điều trị, cần trao đổi với bác sĩ để được hướng dẫn, điều chỉnh phù hợp".

Theo dõi huyết áp tại nhà cũng cần đúng cách. Người bệnh nên được nhân viên y tế hướng dẫn lựa chọn thiết bị, tư thế và thời điểm đo; ghi chép kết quả để cung cấp khi tái khám. Những thông tin này giúp bác sĩ đánh giá mức độ kiểm soát huyết áp, hỗ trợ điều chỉnh điều trị. Không nên tự tăng, giảm thuốc chỉ dựa vào một lần đo.

Cùng với tuân thủ điều trị, thay đổi thói quen sinh hoạt có vai trò quan trọng trong phòng ngừa đột quỵ. Giảm muối có thể bắt đầu từ việc bớt gia vị khi chế biến, hạn chế nước chấm, thực phẩm chế biến sẵn và các món quá mặn. Bữa ăn cần đa dạng, tăng rau xanh, trái cây phù hợp với tình trạng sức khỏe, hạn chế chất béo bão hòa và kiểm soát khẩu phần để tránh thừa cân. Bên cạnh đó cần duy trì vận động phù hợp với tuổi, thể trạng và bệnh lý đang có. Đi bộ, đạp xe nhẹ hoặc tập luyện vừa sức giúp hình thành thói quen sống tích cực; người mắc bệnh tim mạch nên trao đổi với bác sĩ để lựa chọn mức vận động phù hợp. Đồng thời cần bỏ thuốc lá, tránh khói thuốc và hạn chế rượu, bia.

Ngoài phòng bệnh, cần biết những dấu hiệu cảnh báo đột quỵ. Khi người thân đột ngột méo miệng, yếu hoặc tê một bên tay chân, nói khó, mất thăng bằng hay giảm thị lực, cần gọi cấp cứu 115, ghi nhớ thời điểm xuất hiện triệu chứng và làm theo hướng dẫn. Không chờ triệu chứng tự hết hoặc trì hoãn đưa người bệnh đến cơ sở y tế để áp dụng các biện pháp chữa trị tại nhà.

SỔ TAY

Cần chính sách khen thưởng tương xứng cho vận động viên

Đăng Triều

Đằng sau mỗi tấm huy chương tại Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026 là cả một hành trình tập luyện bền bỉ và nỗ lực vượt qua giới hạn bản thân của các vận động viên (VĐV). Để ghi nhận xứng đáng những cống hiến ấy, nhiều địa phương đã ban hành những chính sách khen thưởng hấp dẫn, tiếp thêm động lực để VĐV thi đấu hết mình và chinh phục những đỉnh cao mới.

Những năm gần đây, cùng với sự phát triển của thể thao thành tích cao, mức thưởng huy chương ở nhiều địa phương đã được nâng lên đáng kể, thể hiện sự quan tâm đối với lực lượng VĐV.

Tại Hà Nội, VĐV đoạt Huy chương Vàng (HCV), Huy chương Bạc (HCB) và Huy chương Đồng (HCĐ) lần lượt được thưởng 30, 15 và 10 triệu đồng; nếu phá kỷ lục đại hội sẽ được thưởng thêm 10 triệu đồng. Đáng chú ý, VĐV giành HCV còn được hưởng chế độ hỗ trợ đặc thù 7 triệu đồng/tháng liên tục trong 4 năm.

Trong khi đó, TP. Hồ Chí Minh áp dụng mức thưởng ưu tiên cho nữ giới. Cụ thể, VĐV nam nhận 30 triệu đồng cho HCV, 15 triệu đồng cho HCB và 10 triệu đồng cho HCĐ; mức tương ứng của VĐV nữ là 33, 16,5 và 11 triệu đồng. Khi phá kỷ lục đại hội, VĐV nam được thưởng thêm 10 triệu đồng và VĐV nữ là 11 triệu đồng.

Bên cạnh tiền thưởng thành tích, TP. Hồ Chí Minh còn trợ cấp 5 triệu đồng/người/tháng trong chu kỳ 4 năm cho VĐV đoạt HCV. Đồng thời, Quỹ Bảo trợ tài năng thể thao thành phố còn thưởng nóng 5 triệu đồng cho mỗi HCV cá nhân, đôi, đồng đội dưới 4 người và 10 triệu đồng cho nội dung tập thể từ 4 người trở lên.

Vượt trội hơn cả là thể thao quân đội. Theo chính sách được Bộ Quốc phòng phê duyệt ngày 23/6/2026, mức thưởng cho HCV, HCB và HCĐ lần lượt lên tới 40, 20 và 15 triệu đồng. Đặc biệt, VĐV phá kỷ lục đại hội được thưởng thêm 15 triệu đồng cho mỗi kỷ lục.

Có thể thấy, tiền thưởng không chỉ mang giá trị vật chất mà còn là thước đo thể hiện sự quan tâm, đầu tư của các đơn vị dành cho thể thao thành tích cao. Thực tế cho thấy, cơ chế đãi ngộ hấp dẫn cũng tạo nên sức cạnh tranh quyết liệt giữa các địa phương trên bảng tổng sắp huy chương; là một trong những yếu tố tạo động lực, động cơ để VĐV phấn đấu hết khả năng.

Nhìn về Đắk Lắk, bài toán tiền thưởng và đãi ngộ VĐV vẫn còn nhiều trăn trở. Theo ông Võ Đình Đoài, Trưởng Phòng Quản lý thể dục thể thao (Sở VH-TT&DL), mức thưởng của tỉnh hiện vẫn áp dụng theo Quyết định số 02/2020/QĐ-UBND ngày 7/1/2020 của UBND tỉnh. Theo đó, VĐV giành HCV, HCB, HCĐ lần lượt được thưởng 20, 13 và 10 triệu đồng.

Ngoài mức thưởng cơ bản đã ban hành hơn 6 năm trước, tỉnh Đắk Lắk hiện chưa có quy định riêng về thưởng ▶

TÌM HIỂU LUẬT TƯ PHÁP NGƯỜI CHƯA THÀNH NIÊN SỐ 59/2024/QH15(*)

(Tiếp theo và hết)

✍**Hỏi:** Theo quy định của Luật Tư pháp người chưa thành niên, người chưa thành niên phạm tội có thể bị áp dụng những hình phạt nào?

Trả lời: Người chưa thành niên phạm tội chỉ bị áp dụng một trong bốn hình phạt sau đây đối với mỗi tội phạm: Cảnh cáo; phạt tiền; cải tạo không giam giữ; tù có thời hạn.

(Cơ sở pháp lý: Điều 115 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên trong trường hợp nào có thể bị áp dụng hình phạt cảnh cáo?

Trả lời: Hình phạt cảnh cáo được áp dụng đối với người từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi phạm tội nghiêm trọng do vô ý, phạm tội ít nghiêm trọng và có tình tiết giảm nhẹ nhưng chưa đến mức miễn hình phạt.

(Cơ sở pháp lý: Điều 116 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên phạm tội có thể bị phạt tiền trong trường hợp nào và mức phạt tối đa được quy định ra sao?

Trả lời: Hình phạt tiền được áp dụng đối với người chưa thành niên phạm tội nếu người đó có thu nhập hoặc có tài sản riêng. Mức phạt tiền không quá một phần hai mức tiền phạt theo quy định của Bộ luật Hình sự đối với người từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi; không quá một phần ba đối với người từ đủ 14 tuổi đến dưới 16 tuổi.

(Cơ sở pháp lý: Điều 117 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Khi áp dụng hình phạt cải tạo không giam giữ đối với người chưa thành niên phạm tội, có được khấu trừ thu nhập của họ không?

Trả lời: Khi áp dụng hình phạt cải tạo không giam giữ đối với người chưa thành niên phạm tội thì không khấu trừ thu nhập của họ.

(Cơ sở pháp lý: Điều 118 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Mức hình phạt tù có thời hạn cao nhất được áp dụng đối với người từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi phạm tội giết người được quy định như thế nào?

Trả lời: Trường hợp người từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi phạm tội giết người, nếu điều luật của Bộ luật Hình sự quy định hình phạt tù chung thân hoặc tử hình thì mức hình phạt cao nhất được áp dụng không quá 18 năm tù; nếu là tù có thời hạn thì mức hình phạt cao nhất không quá ba phần tư mức phạt tù mà điều luật của Bộ luật Hình sự quy định.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 119 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên bị phạt cải tạo không giam giữ hoặc phạt tù có thể được xét giảm mức hình phạt đã tuyên trong trường hợp nào?

Trả lời: Người chưa thành niên bị phạt cải tạo không giam giữ hoặc phạt tù, nếu có tiến bộ và đã chấp hành được một phần tư thời hạn thì được tòa án xét giảm. Trường hợp lập công hoặc mắc bệnh hiểm nghèo thì được xét giảm ngay và có thể được miễn chấp hành phần hình phạt còn lại.

(Cơ sở pháp lý: Điều 123 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Khi nào người chưa thành niên phạm tội bị xử phạt tù có thể được tòa án cho hưởng án treo?

Trả lời: Khi xử phạt tù không quá 03 năm, căn cứ vào nhân thân của người chưa thành niên phạm tội và các tình tiết giảm nhẹ, nếu xét thấy không cần phải bắt chấp hành hình phạt tù thì tòa án cho hưởng án treo và ấn định thời gian thử thách từ 01 năm đến 03 năm.

(Cơ sở pháp lý: Điều 124 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên bị xử phạt tù có được hoãn chấp hành hình phạt tù để tham gia kỳ thi tốt nghiệp không?

Trả lời: Có. Người chưa thành niên đã đăng ký và đủ điều kiện tham gia hoặc đang tham gia kỳ thi tốt nghiệp trung học cơ sở, trung học phổ thông hoặc kỳ thi tốt nghiệp trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, được cơ sở giáo dục xác nhận, có thể được hoãn chấp hành hình phạt tù cho đến khi thực hiện xong kỳ thi.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 125 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên đang chấp hành án phạt tù cần đáp ứng những điều kiện nào để được xem xét tha tù trước thời hạn có điều kiện?

Trả lời: Người chưa thành niên đang chấp hành án phạt tù có thể được tha tù trước thời hạn có điều kiện khi đáp ứng đủ các điều kiện: Có nhiều tiến bộ, có ý thức cải tạo tốt; đã chấp hành được một phần ba thời hạn phạt tù; có nơi cư trú rõ ràng.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 126 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Những trường hợp nào người chưa thành niên bị kết án được coi là không có án tích?

Trả lời: Người chưa thành niên bị kết án được coi là không có án tích trong các trường hợp: Người từ đủ 14 tuổi đến dưới 16 tuổi; người từ đủ 16 tuổi đến dưới 18 tuổi bị kết án về tội phạm ít nghiêm trọng, tội phạm nghiêm trọng hoặc tội phạm rất nghiêm trọng do vô ý.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 1 Điều 127 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Những trường hợp nào không được làm người đại diện của người chưa thành niên là người bị buộc tội?

Trả lời: Không được làm người đại diện trong hai trường hợp: Việc tham gia tố tụng của người đó gây ảnh hưởng xấu đến tâm lý của người chưa thành niên hoặc ảnh hưởng đến việc xác định sự thật của vụ án; hành vi của người đó là nguyên nhân trực tiếp dẫn đến hành vi phạm tội của người chưa thành niên.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 132 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Pháp luật quy định như thế nào về việc giữ bí mật thông tin của người chưa thành niên là người bị tố giác, người bị kiến nghị khởi tố, người bị giữ trong trường hợp khẩn cấp hoặc người bị buộc tội?

Trả lời: Các thông tin liên quan đến hành vi phạm tội của người chưa thành niên không được công khai, trừ trường hợp người đó bị truy nã theo quyết định của cơ quan có thẩm quyền. Tài liệu, chứng cứ và thông tin liên quan đến nhân thân, hành vi phạm tội của họ chỉ được sử dụng để giải quyết vụ việc, vụ án, nghiêm cấm sử dụng vào mục đích khác.

(Cơ sở pháp lý: Điều 134 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Thời hạn tạm giữ đối với người chưa thành niên được quy định như thế nào?

Trả lời: Thời hạn tạm giữ không quá 03 ngày kể từ khi cơ quan điều tra, cơ quan được giao nhiệm vụ tiến hành một số hoạt động điều tra nhận người bị giữ, người bị bắt hoặc áp giải người bị giữ, người bị bắt về trụ sở của mình hoặc kể từ khi cơ quan điều tra ra quyết định tạm giữ người phạm tội tự thú, đầu thú. Trường hợp cần thiết, người ra quyết định tạm giữ có thể gia hạn tạm giữ một lần nhưng không quá 03 ngày.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 3 Điều 137 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Người chưa thành niên là bị can, bị cáo được giám sát bởi người đại diện phải thực hiện những nghĩa vụ gì?

Trả lời: Người chưa thành niên phải cam đoan: Có mặt theo giấy triệu tập, trừ trường hợp bất khả kháng hoặc trở ngại khách quan; không bỏ trốn hoặc tiếp tục phạm tội; không mua chuộc, cưỡng ép, xúi giục người khác khai báo gian dối, cung cấp tài liệu sai sự thật; không tiêu hủy, giả mạo chứng cứ, tẩu tán tài sản hoặc đe dọa, khống chế, trả thù người tham gia tố tụng và người thân thích của họ.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 2 Điều 140 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

✍**Hỏi:** Pháp luật quy định thời gian lấy lời khai, hỏi cung người chưa thành niên như thế nào?

Trả lời: Việc lấy lời khai, hỏi cung người chưa thành niên không quá 02 lần trong 01 ngày và mỗi lần không quá 02 giờ, trừ các trường hợp luật định như phạm tội có tổ chức, truy bắt người phạm tội khác đang bỏ trốn, ngăn chặn người khác phạm tội hoặc vụ án có nhiều tình tiết phức tạp. Việc lấy lời khai, hỏi cung không được tiến hành vào ban đêm, trừ các trường hợp luật định.

(Cơ sở pháp lý: Khoản 5 và khoản 6 Điều 144 Luật Tư pháp người chưa thành niên).

(*) Xem từ Báo Đắk Lắk Cuối tuần số ra ngày 8/11/2026

BÁO VÀ PHÁT THANH, TRUYỀN HÌNH ĐẮK LẮK VÀ SỞ TƯ PHÁP PHỐI HỢP THỰC HIỆN

---

nóng ngay tại đại hội. Nguồn động viên tức thời chủ yếu dựa vào kinh phí tự trích của các bộ môn hoặc sự ủng hộ tự nguyện từ các nhà hảo tâm và người hâm mộ. Dù sự chung tay từ xã hội là rất đáng trân quý, kịp thời, giúp tiếp lửa cho VĐV ở những thời khắc quyết định nhưng đặt lên bàn cân với các trung tâm thể thao lớn có cơ chế thưởng cao và hỗ trợ dài hạn, Đắk Lắk vẫn cần sớm hoàn thiện chính sách khuyến khích lực lượng VĐV thành tích cao.

Tại đại hội lần này, Đoàn thể thao Đắk Lắk góp mặt với 209 VĐV tranh tài ở 20 môn, đặt mục tiêu giành 36 huy chương, trong đó có 8 HCV. Để hiện thực hóa mục tiêu này, bên cạnh ý chí của VĐV và tâm huyết của ban huấn luyện, một cơ chế động viên kịp thời sẽ là đòn bẩy vô cùng quan trọng. Vì vậy, việc sớm xây dựng, sửa đổi chính sách khen thưởng minh bạch, tương xứng, kịp thời cho cả VĐV lẫn huấn luyện viên là hết sức cần thiết bởi đó không chỉ nhằm tôn vinh thành tích trước mắt mà còn là giải pháp căn cơ để giữ chân nhân tài, tạo nền tảng vững chắc cho thể thao tỉnh nhà phát triển bền vững.

Lãnh đạo Trung tâm Huấn luyện và thi đấu thể thao tỉnh thưởng nóng cho võ sĩ kick boxing Nguyễn Hoàng *(giữa)* **khi anh đoạt HCV tại đại hội.**
Ảnh: **Đ. Triều**

Dấu ấn bản sắc, LAN TỎA GIÁ TRỊ DI SẢN

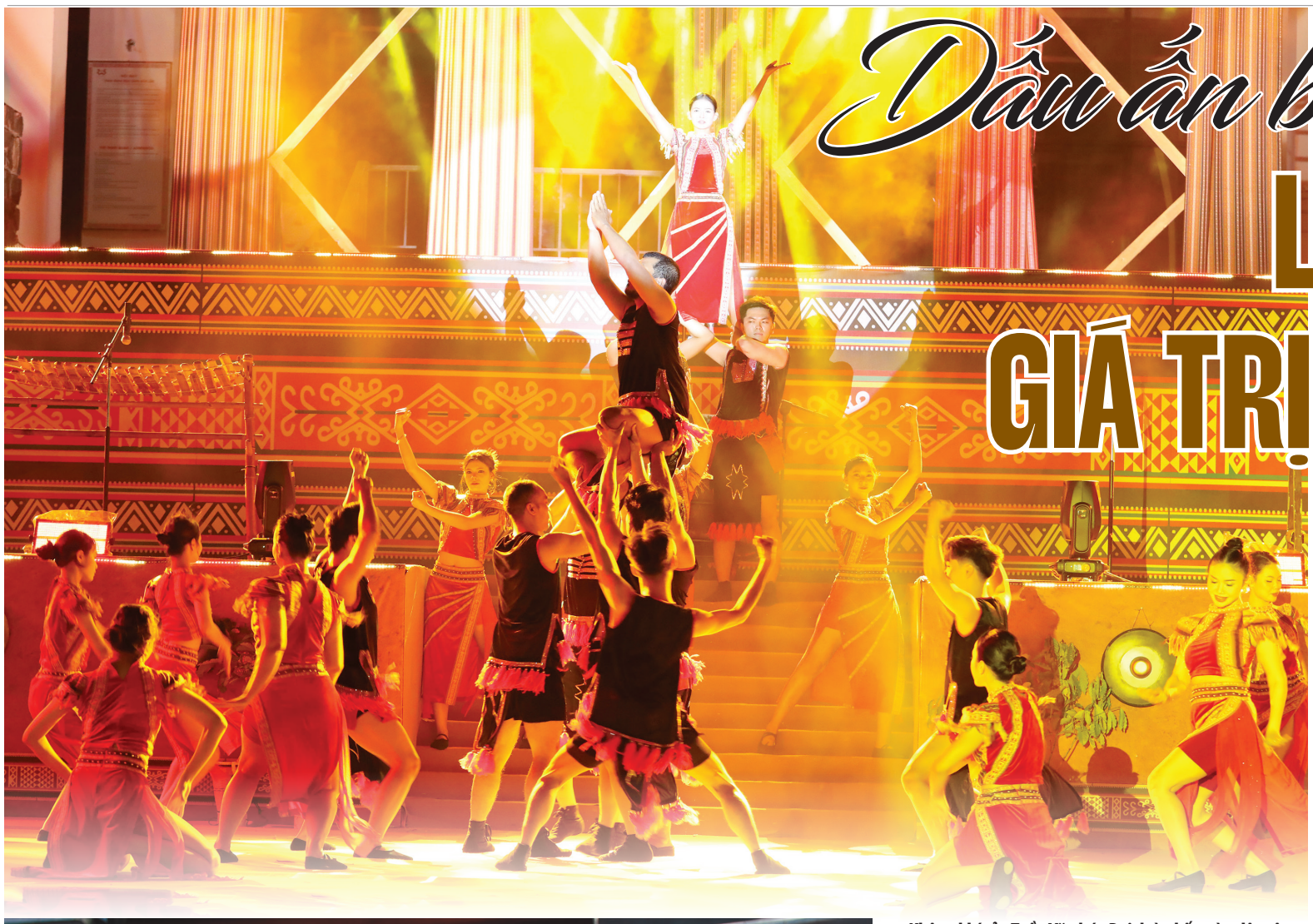

Với chủ đề "Đắk Lắk - Nơi hội tụ những sắc màu văn hóa", Tuần Văn hóa Đại đoàn kết toàn dân tộc tỉnh Đắk Lắk năm 2026 (diễn ra từ ngày 18 - 24/11) gồm chuỗi 20 hoạt động, sự kiện sôi nổi, giàu bản sắc không chỉ tôn vinh các di sản văn hóa truyền thống, mà còn khẳng định sức sống mãnh liệt của bản sắc dân tộc trong dòng chảy hiện đại.

Thế Hùng *(thực hiện)*

Không khí của Tuần Văn hóa Đại đoàn kết toàn dân tộc tỉnh Đắk Lắk năm 2026 diễn ra sôi nổi từ phường Buôn Ma Thuột, Tân An, Ea Kao đến các địa phương khu vực phía Đông tỉnh.

Các nghệ nhân tham gia sự kiện "Chạm đất - Giữ hồn di sản", trải nghiệm làm gốm.

Biểu diễn Nghệ thuật Bài chòi tại phường Buôn Ma Thuột.

Tâm điểm của Tuần lễ Văn hóa Đại đoàn kết toàn dân tộc năm 2026 là chương trình "Sắc màu di sản - Giai điệu thổ cẩm" đã tôn vinh vẻ đẹp của trang phục truyền thống, hoa văn thổ cẩm và những giá trị văn hóa được kết tinh qua bàn tay tài hoa, sự sáng tạo của các nghệ nhân.

●Giám đốc: ĐÀO PHẠM HOÀNG QUYÊN ●Giấy phép xuất bản số 31/GP-BTTTT ngày 21/01/2022 của Bộ TT-TT
● ISSN 8868 ● In tại Công ty TNHH Một thành viên in Đắk Lắk ● Số lượng in 1.198 tờ ● Khuôn khổ 29x42cm ● 12 trang ●Giá 7.500 đồng